

مهارت‌های مدیریتی

تربیت زیباشناختی و هنری مدیران

مدیران هنرمند، مدیران زیباییین

● دکتر مرتضی مجدفر

کلیدواژه‌ها: تربیت زیبایی‌شناختی، تربیت هنری، نگرش مطلوب، ارتباط با خالق

در سند تحول بنیادین آموزش و پرورش بر تربیت زیبایی‌شناختی و هنری فراگیرندگان تأکید شده است. طبیعی است تربیت چنین متریبانی به مربیانی نیاز دارد که خود به این صفات متخلق شده باشند. در این دوره از رشد مدیریت مدرسه، از تربیت زیبایی‌شناختی و هنری مدیران سخن خواهیم گفت و عواملی چون اخلاق در رهبری و مدیریت مدرسه، نگرش مطلوب، مهرورزی، صداقت و اعتماد جمعی، مثبت‌اندیشی و امیدواری، پوشش و نزاکت مدیر، هنرهای چندگانه و مدیران، اصول و عناصر زیبایی‌شناسی و تخیل مدیران را بررسی خواهیم کرد. البته در برخی موارد نیم‌نگاهی هم به سایر ساحت‌های تربیتی داریم. موارد به صورت نکته به نکته ذکر خواهند شد تا خوانش آن‌ها برای مدیران و تیم مدیریتی مدرسه راحت‌تر باشد. هر شماره یا هر دو شماره به یک موضوع مشترک کلی اختصاص خواهد یافت تا در پایان بتوانیم تقریباً تمام موارد مورد نیاز هر مدیر زیباییین هنرمند را پوشش دهیم. برای شروع، این شماره را به ارتباط مدیران با خالق هستی و زمینه‌های چیستی‌گرایانه اختصاص می‌دهیم، چرا که معتقدیم تنها مدیری خواهد توانست زیبایی و هنرمندی را در مجموعه خود تزریق کند و خود نیز با آرامش کار کند که به ریشه‌ای ناگسستنی وصل باشد.

۱ باید بپذیریم که هستی ما در عالم هدیه‌ای است از جانب خدا به این دنیا. اگر آنچه را دنیا احتیاج دارد، به آن ندهیم، دنیا را از چیزی محروم می‌کنیم که به آن احتیاج دارد. عشق ورزیدن و لحظه‌لحظه زندگی را جشن گرفتن، وظیفه همه از جمله مدیران زیبایی است.

۲ از قدیم گفته‌اند، عجله کار شیطان است. از شتاب و عجله پرهیز کنید. هر چقدر با عجله به موفقیت‌ها و دستاوردهای شخصی و سازمانی برسید، به همان میزان از نیایش به درگاه خداوند و ارتباط با او دور می‌شوید. باید یاد بگیریم، چه وقتی زندگی و کار بر وفق مراد نیست و چه موقعی که همه چیز طبق روال پیش می‌رود، بهترین زمان برای دعا و نیایش است. نیایش به موقع، نوعی هنرمندی است.

۳ عده‌ای می‌گویند واژه مدیر از ریشه کلمه‌ای به نام «دور» گرفته شده است؛ یعنی انجام کار حول یک محور. حال اگر این محور ذات هستی بخش آفرینش باشد، کار مدیر به صلاح و فلاح ختم می‌شود و اگر خودنمایی و نفس‌انیت باشد، نه تنها خیری نصیب مدیر و مجموعه او نخواهد شد، بلکه مضراتی هم ایجاد خواهد کرد. چنین مدیری را نمی‌توان در زمره کسانی دانست که هنرمندند و مدیریت را امری زیبا می‌بینند.

۴ هنر، تبدیل ملکوت به ملک در رفتار، کردار و گفتار است و تبدیل باطن به ظاهر به‌دفعه گذاشته‌شده در وجود آدمی. معادل هنر در فرهنگ قرآنی «صنع» است که برای هر مدیر، صاد آن به معنای صادق بودن در وعده‌ها، نون آن به معنای نورانی بودن کارها و عین آن اشاره به عادل و عاقل و عامل بودن است. مدیر هنرمند باید هر لحظه از خود پرسش کند آیا این کار من نورانیت ایجاد می‌کند یا کدورت؟ عدل دارم و انصاف را در کارها رعایت می‌کنم؟ چنین مدیری بی‌شک صلاحیت پرورش ساحت هنری فراگیرندگان و کارکنان تحت پوشش خود را دارد.

۵ به حرف دل و روحتان گوش بدهید تا به این نتیجه برسید که تنها کسی هستید که می‌توانید زندگی و نیز کارتان را تغییر دهید. برای این کار باید وارد یک بازی شوید؛ بازی «من نمی‌دانم!» این کار اوج راضی کردن خود در زمانی است که از ناشناخته‌ها می‌ترسیم. اگر مدیر موفقی هستید، اعتبار دارید، وضع زندگی‌تان خوب است و نزد مدیران فرادست موقعیت برتری دارید، باید در اعماق خودتان حس کنید شایسته بیش از آنچه به دست آورده‌اید هستید.

۶ لذت‌بردن، زیاده‌دین و زندگی را از همان اول صبح شروع کنید. اگر بعد از بیداری صبحگاهی اولیه (برای مثال نوشیدن آب یا نیایش و نماز صبح)، قصد بازگشت به رختخوابتان را ندارید، آن را مرتب کنید؛ درست مانند تخت سرسازان یا دانشجویانی که در شبانه‌روزی‌ها اقامت دارند و مرتب‌بودن تختخواب، علاوه بر آنکه وظیفه است، نوعی لذت زیبایی‌شناسانه و مرتب‌بودن را هم در پی دارد. البته تختخواب یک نماد است.

۷ اگر می‌خواهید از مدیریت خود در یک واحد آموزشی و کار کردن با دانش‌آموزان، معلمان و اولیا لذت ببرید و این لذت همواره با شما باشد، در نظر داشته باشید که سابقه، تحصیلات، قد، هیکل، زیبایی و برتری نسبت به مدرسه‌های دیگر مهم نیست. آنچه اهمیت دارد، وسعت قلب، خلوص نیت و میزان

همتی است که برای انجام کارها صرف می‌کنید.

۸ اگر با وجود تلاش زیاد و خوب‌بودن، مورد توجه دانش‌آموزان، معلمان، اولیا و مدیران فرادست قرار نمی‌گیرید، شکایت نکنید و این موضوع را به بخت و سرنوشت بد خود یا سعایت دیگران ربط ندهید. به آینده نگاه کنید و به پیش‌تانزید! البته برای اینکه مطمئن شوید راهتان اشتباه نیست، خودارزیابی را فراموش نکنید. اگر بدانید به مرور کارهایتان را اصلاح می‌کنید، با لذت پیش خواهید رفت.

۹ در تمرین‌های آمادگی افسران نیروی دریایی، آن‌هایی را که نتوانسته‌اند به‌خوبی از شناهای طولانی مدت در دریا موفق بیرون بیایند، به انجام حرکت‌ها و تمرین‌های بدنی سخت در خارج از آب وامی‌دارند که به اصطلاح به آن «سیرک» می‌گویند (مک‌ریون، ترجمه گازر، ۱۴۰۰). اگر می‌خواهید مدیر مدرسه‌ای باشید که در صدد تغییر و موفقیت است، اگر در کاری شکست خوردید، خود را به تمرین‌هایی از نوع سیرک وادارید. اگر از سیرک ترسیدید، لذت و زیبایی مدیریت هنرمندانه را به زودی خواهید چشید.

۱۰ مدیریت مدرسه جدالی است که همواره زمینه‌های شکست در آن وجود دارد. کسانی که با ترس از شکست، سختی یا دردسر مدیریت می‌کنند، هرگز به ظرفیت‌های واقعی خود دست نمی‌یابند. بدون نشان دادن جسارت زیاد، هرگز لذت «آن»‌های مدیریتی‌تان را درک نخواهید کرد.

۱۱ مدیران مدرسه همواره در محیط با زورگوهایی روبه‌رو هستند که از طریق ترساندن و القای ضعف به شما و دیگران، سعی می‌کنند قدرت خود را نشان دهند. آن‌ها مثل کوسه، ترس را در محیط مدرسه بو می‌کشند و به دنبال طعمه‌اند. بی‌رودربایستی برای رسیدن به اهداف خود شجاع باشید. اگر اعماق وجودتان را بشکافیم و به پشتیبان واقعی خود، خدا، ایمان داشته باشیم، همه ما شجاع هستیم. اگر با شجاعت زورگوها را سر جایشان بنشانید، لذتی توأم با خدمتگزاری تمام وجودتان را در برمی‌گیرد. البته در نظر داشته باشید که منتقدها با زورگوها فرق دارند.

۱۲ همه مدیران، مانند دیگر انسان‌ها، در لحظه‌هایی از زندگی کاری خود با موقعیت تاریکی روبه‌رو می‌شوند. اگر این لحظه از دست‌دادن یکی از دانش‌آموزان، همکاران یا اولیای فعال شما نباشد، ممکن است چیز دیگری باشد که روحیه شما را خرد می‌کند. در این لحظات تاریک، به درون خود رجوع کنید و بهترین خود باشید. بی‌شک، با گذر از این مرحله، دوباره لذت کار کردن در مدرسه شما را فرا خواهد گرفت.

۱۳ بعضی وقت‌ها نگرانی‌های فراوانی درباره امور مدرسه به سراغتان می‌آید و خود را در محاصره عجیبی گرفتار می‌بینید. در این زمان، با صدای بلند شعری را زمزمه کنید، آواز بخوانید، لبخند بزنید و به همکارانتان نشان دهید فردایی بهتر در راه است. این بی‌خیالی نیست، امیدواری است.

۱۴ اگر به این جمله باور داشته باشید، مدیریت خودتان را در مسیری صحیح به پیش خواهید برد: «چیزی که در مدرسه آغاز و انجام می‌شود، می‌تواند جهان را تغییر دهد!» و چه لذتی بالاتر از اینکه شما هم یکی از کارگزاران تغییر در جهان باشید.

۱۵ اگر می‌خواهید از مدیریت خود لذت ببرید، بر زبان خود مدیریت داشته باشید. اگر با موقعیت بدی مواجه شدید، زبان

به شکایت باز نکنید و اگر موفقیتی حاصل شد، باز عنان زبان را در دست داشته باشید. خدا انسان را مالک زبان خود قرار داده است. اگر مالک زبانتان شوید، مملوک دنیا نمی شوید.

۱۶ در میان کارکنان، دانش آموزان و اولیا ریخت و پاش معنوی کنید. اگر کسی مشکلی دارد، با اخلاق و صفات خوب، دست روی سرش بکشید و مشکلش را برطرف کنید. ریخت و پاش معنوی، داشته‌های شما را زیاد می کند و اخلاق خوب، سخاوت فراوان و مهربانی را فزونی می بخشد.

۱۷ پوشاننده باشید. در مقام مدیر مدرسه، اگر دیدید کسی کار خلافی می کند، سرتان را برگردانید و دنبال موقعیتی باشید که با او راحت تر حرف بزنید. این پوشاندگی است. اگر دیدید فردِ خطاکار آدم خوبی است، ولی فقط جاهل است، با او به ملایمت و صفا صحبت کنید.

۱۸ خنده رو باشید. اگر مشکل هم دارید، رنگ و رویتان را سرخ نگه دارید. غم و تنگناهای خود را در جمع عیان نکنید. تنگناها را با اهلش در میان بگذارید تا مشکل را برای شما سبک و حل کند و مطمئن باشید اگر او هم نتوانست، چون اهل دل است، تنگنای شما حتماً برطرف می شود.

۱۹ وقتی در کار بزرگ مدیریت مدرسه قرار می گیرید، ممکن است کسی یا کسانی شما را اذیت کنند. چاره کار اذیت کردن متقابل نیست، بلکه استغفار و حرکت به سمت گشادگی قلب است. وقتی کسی شمای مدیر مدرسه را اذیت کرد، ناراحت می شوید که فلانی مرا اذیت کرد. ولی وقتی برای او استغفار طلب می کنید، راحت می شوید، بزرگ می شوید و دلتان باز می شود. حتی در بسیاری موارد شاید لازم هم نباشد

به دیگران بگویند کسی اذیتتان کرده است.

۲۰ در مدیریت خود جرئت کنید، دست بالا بگیرید و به کمترین رضایت ندهید. اگر می خواهید مدیریتتان هنرمندانه و زیبا باشد، به کم رضایت ندهید. مانند **موتسارت** آهنگ سازی کنید. مانند **مایکل جردن** بپرید، مثل **نلسون ماندلا** زندگی کنید، مانند **اینشتین** تلاش کنید، نقاشی همانند **پیکاسو** باشید، مثل **پله** فوتبال بازی کنید.

۲۱ مدیران حرفه‌ای کسانی هستند که حتی وقتی میل به انجام کاری هم ندارند، آن را به بهترین شکل خود انجام می دهند. نتیجه چنین کاری لذتی است که از خودباوری، اراده‌مندی، سلامت جسمانی و قدرت مدیر نصیب می شود.

۲۲ درست است که تحصیلات عالی، برای مثال داشتن درجه دکترا، ممکن است برای مدیر مدرسه موفقیتی در پی داشته باشد، ولی همیشه این طور نیست. خودساخته‌ها و آن‌هایی که تحصیلات متوسط دارند، به دلیل دارا بودن میل و اشتیاق، هنرمندی بیشتری دارند و مدیریتشان زیبا پیش می رود.

۲۳ ظهور ترس در مدیران مدرسه بدین معناست که باید متوقف شوند. ترس نشانه رشد است. نشانه این است که مدیر از حیطة امن و ایمن خود پا فراتر می گذارد و به دنیای ناشناخته‌ها می رود. اگر می خواهید از مدیریت خود لذت ببرید، بترسید تا بتوانید به فراسوی هراس‌ها و محدودیت‌های خود بروید. مدیرانی که می گذارند ترس رؤیاهای آن‌ها را بدزدد، هرگز توان بروز هنرمندی خود را نمی یابند و شاهد شیرین موفقیت را نمی چشند.

۲۴ مدیران موفق اگر می خواهند الگوی عملی درستی برای دانش آموزان، معلمان و اولیای مدرسه خود باشند، باید بیش از اندازه خود را در کارهای مدرسه غرق نکنند. آن‌ها باید به عینه ببینند یا بشنوند که شما زندگی کردن را از یاد نبرده‌اید، خانواده محکمی دارید و روابط خانوادگی تان با همسر و فرزندان شیرین و لذت بخش است. اگر در کار غرق شوید و خانواده شکست خورده‌ای داشته باشید، مطمئن باشید اهداف مدرسه هم به سوی شکست خواهند رفت.

۲۵ مدیریت کاری تربیتی و درازدامن است و در آن نباید به فکر نتیجه گیری آنی بود. در راه مدیریت مدرسه، با غم‌ها، شادی‌ها، فقرها، غناها، مرض‌ها و صحت‌ها رودررو خواهید شد. همه این‌ها را هدیه خدا بدانید. وقتی خدا این‌ها را به ما اعطا می کند، در واقع می خواهد بزرگ شویم و به جایگاه بالاتری برسیم. همه غم‌ها و شادی‌ها، و همه ناسازنما (پارادوکس) های متضاد دوجه‌دویی، جلوه‌ای از لذت اعطایی از سوی خداست.

منابع

۱. قرآن کریم
۲. نهج البلاغه
۳. دولابی، حاج محمداسماعیل (۱۳۹۸). طوبای محبت. محبت و مؤسسه فرهنگی طوبای محبت. تهران.
۴. کیوت بلاکسون (۱۳۹۷). شما بی‌همتایید! ترجمه مهدی قراچه‌دافی. نسل نو اندیش. تهران.
۵. ویلیام. ای. مک ریون (۱۴۰۰). تختخوابت را مرتب کن! ترجمه حسین گازر. کوله‌پشتی (چاپ چهل و چهارم). تهران.
۶. ریچارد دنی (۱۳۹۹). موفقیت از آن شماست. ترجمه مهدی قراچه‌دافی. لیوسا (چاپ ششم). تهران.

